

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	---	--

Lelkipásztor a versengő házasságokkal szemben.

A napokban egy férjétől válófélben levő asszony, a kir. ítélő tábla által f. évi május hó 22-én, válóperében hozott 21,531. számú ítéletét hozta el hozzám, hogy olvasnám fel s magyaráznám meg az abban foglaltakat. — A végzés következőleg hangzik:

„Tekintve, hogy alperes a házasság felbontását ellenzi, s a házasság életnek felperessel leendő folytatására késznek nyilatkozott; s tekintve, hogy felperes az elválás indokául felhozott azon állítását, hogy alperes vele durván bánt és őt tetteleg bántalmazta, ennek tagadásával szemben be nem bizonyította: — a neheztelt első bírósági ítélet feloldatik s az eljáró bíróság oda utasítatik, hogy a peres feleket egy újabb tárgyalásra megidézvén, a békéltetést még egyszer megkísértse, ennek nem sikerülte esetén pedig hívja fel a felperest arra, hogy állításait bizonyítsa be, azután pedig hozzon a kifejlődökhöz képest újabb határozatot.“

Ez ítélethez volt csatolva felperes ügyvédének következő záradékkal végzett levele:

„Hogy a királyi tábláról az ügy visszajött, oka az, hogy az elharapódzott nagy számú könnyelmű válások lehetőleg akadályoztassanak. E célból most így jönnek vissza mind a válóperek.“

A házassági válóperek aggasztó mérvben szaporodásának időszakában én megvallom, részemről, örülök e jelenségnek. Örülök, mert a lapoknak „váljunk el“ tréfás címmel hozott híreit, melyek a koronkint tárgyalás alá került válóperek nagy számát regisztrálták, mindig elszomorodva olvastam, mint oly veszedelmes kórnak terjedését, mely egyházi és társadalmi életre, anyagilag, erkölcsileg egyaránt bénítólag hat s hova tovább orvosolhatlan nyomorúságot idéz elő.

Ki ne tudná, hogy minden társadalom vagy nemzet fenállása, virágzása az azt alkotó elemek minőségétől függ? S ki vonná kétségbe, hogy ez elemek között legfontosabbak a nemzet egyetemét képező családok?

A hol a családélet kifogástalan, ott a munkásság és tiszta erkölcs nemes erénye virul, a népnevelés szilárd alapon áll, egészséges a társadalom, boldog, virágzó a nemzet. Egyházi úgy mint polgári társadalomra egyaránt életkérdés tehát, a családélet minősége. S a népek vezetésével megbizottaknak alig van szentebb kötelességük, mint a családélet tisztaságának, hajdani tekintélyének visszaállítására s a házassági szövetségek épségben, sértetlenségben tartása.

Felesleges volna az érem másik oldalát mutogatnom, s a házassági szövetség megzavarodásából vagy felbomlásából eredő káros következményeket hosszasan fejtegetnem; mindenki ismeri a veszélyes eredményeket. — Az anyagilag, erkölcsileg elzüllött családok szomorú sorsa, a szülők békétlen élete által megmetyelizedt, vagy nevelés nélkül felnőtt gyermekek szánandó állapota, hangosan kiáltanak és intenek a vigyázatra, és a családi szentély örözetére.

Kétségkívül e kiáltó szó hangzott el az illetékes körökbe s említettem indokok következménye az idézett végzés. Kissé késett ugyan ez eljárás, de el nem késett, ha a királyi tábla így folytatja, még sok bajnak fogja elejét venni.

De könnyelműség lenne, mindent az eljáró bíróságoktól várni. A tüzet sokkal könnyebb a kezdetén folytani el, mert ha egyszer teljes erővel kitört, óriási erőfeszítés is alig bír sikeresen megküzdeni vele.

Fenálló törvényeink szerint a házassági válóperek megkezdését, ref. egyházunkban lelkipásztori békéltetés előzi meg. A romboló kimenetelűvé válható elem tehát még füstölgő állapotában kerül a lelkipásztor elé. — Ha valahol, itt van legnagyobb szükség ügybuzgóságra, pastoralis prudentiára! Nem mondom, hogy kivétel nélkül kívánt eredményt szül a lelkipásztor erélye s eszélyessége, de állítom, hogy a legtöbb esetben tőle függ a felbomlott sulyegyen helyreállítás.

Eddigi működésem alatt száznál többre megy az előttem megfordult vizsgálódó házasságok száma. Három rő-

vid évre nagyon sok! S azt tapasztaltam, — az eredmény is azt mutatta, hogy a versengők nagy részének — még ha vádjuk és panaszuk nagynak látszik is — a panasztelkor eszköz ágában sincs az elválás, sőt szívélyes, valódi buzgóságtól áthatott és okos békéltetés által könnyen kibékülnek, a szép és egyetértő élet folytatására önként tesznek ígéretet s a lelkipásztor szeretetteljes fáradságáért könnyezve mondanak köszönetet.

Jelent meg előttem vizsgálkodó házas, ki vélt megcsalattatásának izgató gondolatától felháborodva, rettentés dühvel, fenyegető boszszuval, alig tudta elmondani bűnösnek hitt neje elleni vádját. — Borzadva hallgattam pokoli tervét, mely szerint zavarodásában elűzve nejét, bekötözte házának ajtaját s késsel akarta meggyilkolni 10 éves fiát s 12 éves leányát, s kiakarta oltani saját életét is, de a szomszéd véletlen zörgetésére — magához tért s a szörnyű szándéktól eliszonyodva, most már csak utált nejétől kíván szabadulni. Sokat kellett beszélnem lecsilapítására, de végre beleegyezett, hogy a másnap reggeli békéltetést bevárja. — Másnap reggeii 8 órától fél 12 óráig tartott a békéltetés s a keservesen siró nő ártatlansága kiderülvén, a béke helyre állt s a család azóta előbbi megelégedésének örvend. Mindig örömmel gondolok a szerencsés eredményre. Ki tudja, ha könnyedén véve a dolgot, rá kiabálok a vádlottra, vagy egyszerűen figyelmeztetem feleket az eskü szentségére s az elválás káros következményeire, azután röviden utasítom el őket, vajon nem tett volna-e botrányos lépést a félreértésen felindult férj, ki tudja, nem veszett volna-e el egy család boldogsága, két gyermek jövője . . . örökre?!

Hogy a házasfelek — kivált az ifjabbak — gyakran a nélkül, hogy válni akarnának — lelkipásztoruk elibe hívják békéltetésre egymást, ennek oka a lelkipásztor iránti bizalom; teljes hittel vannak ők a felől, hogy pásztoruk szeretetteljes közbenjárása megszünteti a versengést. Felette hibás lenne azért a lelkipásztor, ha, kik hozzá bizalommal közelednek, hidegen vagy durván utasítaná el azokat, vagy a helyett hogy a versengés okát fürkészve, a baj minőségéhez szeretettel szolgáltatna igazságot: egyenesen a vádlottat dorongolná agyon, így még fokozná vádló ellenszenvét s élesztené a veszedelmes tüzet s meglehet, egygyel szaporítaná a válóperek számát.

Lehet rá eset, hogy kivált oly egyházakban, hol igen sok a lelkipásztori teendő, a versengő házasoktól szinte irtózik a lelkipásztor s a helyett, hogy az ügy komolyságához képest foglalkoznék velök, egyszerűen s röviden jár el, ezt mondván: békülni vagy válni, tertium non datur! Ily eljárás nem kárhóztatható eléggé. Valódi odaadást igényel minden ilyes ügy. Ki kell fürkészni az illetők körülményeit legkisebb részletekig, vagy magoktól, vagy környezetektől meg kell tudakolni előéletüket, egybekelésök in-

dokait, a felhozott panaszok mivóltát. A hol pusztá gyanu szolgált okul a versengésre, a gyanut oszlatni; a hol rágalom, a rágalmazót felekkel szembesítve, megszégyeníteni; a hol valódi erkölcsi hiba, vagy tényleges botlás a versengés alapja, azt a lehetőségig enyhíteni, a sértett felet a bűnös fél kérelmeivel s ígéreteivel megengeszteltetni főkötelesség.

Nem ritka eset, hogy ifju párok közt a vizsgálkodás magvát valamelyik fél szülői vagy a testvérek hintik el, egymás ellen ingerelve az ifjakat. Ily esetben legczélszerűbb megidézni a panaszlott harmadik személyt is s a körülményekhez képest inteni, feddeni és erkölcsi korbácsol is megostorozni célhoz vezető lesz; hadd érezze bűnét a bűnös s hadd lássa meg, hogy a lelkipásztori bölcsesség mindig megtöri az ármányos kigyónak fejét.

Különös figyelmet igényel nem ritkán előforduló oly körülmény, midőn egyik fél más valakivel köt viszonyt s titkon ígéretet tesz, hogy megunt társától elválva, ő vele a csábitóval lép házasságra. A fáradhatatlan lelkipásztor találni fog utat módot, a való kiderítésére s ha sikerült azt kiderítenie, mindent elkövessen, hogy az ily tiltott viszony alapjában megsemmisíttessék s a csábitó megszégyeníttessék. Itt minden esetre nagyban könnyítené a sikeres eljárást, ha némi fegyelmi eszköz állana a lelkipásztor rendelkezésére.

Nem kárhóztatható eléggé némely falusi birák azon eljárása, hogy a versengő házasokat csekély javaikon a lelkipásztor hire és tudta nélkül megosztotztatják s ha egyszer megkülönböztek, keveset törődnek a törvényes válassal, mindenik vadházasságot köt, kimondhatatlan kárára a gyermekeknek s általában a közerkölcsiségnek. E bajnak eleje vehető, ha az illetők figyelmeztetnek, hogy békéltetési bizonyítványt felmutatni nem tudó vizás házasokkal, még csak szóba se álljanak.

A vadházasság terjedése ellen általában a legszigorubb erélylyel kell fellépünk, minden alkalom felhasználható e körtünet irtására; ebben már a presbyterek is segítségére lehetnek a lelkipásztornak.

A békéltetés alkalmával az ügyes lelkipásztor kifoghatatlan lehet az érvekben, semmi sem könnyebb, mint a hibás ember érveit s mentegetődzéseit tönkre silányítani, csak természetesen kedv és kitartás kívántatik hozzá. — Mindenek felett hatalmas érv békéltető lelkipásztor kezében a gyermekek jövőjének hangsúlyozása. Nem egy makacs férj vagy nő szive indult már meg, s hajlott békére a gyermekek szomorú sorsának rajzolásánál.

Megengedhetőnek tartom némely esetben még azt is, ha a lelkipásztor a versengő fél gyengéjének hizeleg, mondván, ily okos, ily jó nevelésű ember lehetetlen, hogy át ne látná, miszerint sokat kell engednünk egymásnak, mert úgy enged meg Isten is! — Egy ügyesen és maga

helyén használt szó megteszi hatását. Kigyói okossággal hát és galambi szelidséggel!

A hol végezetre oly alapos az ok, oly nagy a gyűlölet, hogy sem szeretet, sem szivélyesség, érvelés, intés, kérés, dorgálás nem használ, ott természetesen nincs más teendő, mint a válás elősegítése, de mig ide jutna a lelkipásztor, addig sokat kell küzdenie, sok uttal móddal megpróbálkozni. De magaviseletével a végletekig azt kell tanusítani, hogy az elválást veszélyes lépésnek tartja.

Ennyit a lelkipásztor magatartásáról a versengő házasokkal szemben. A nálam gyakorlottabbak többet mondhatnának.

Bár ne csak mondanánk, hanem tennénk is. A nép maga is megdöbbenve látja már a válások szaporodását, s kárhoztatja magát az elválasztási intézményt is. De nem csuda, hogy a válóperek így felszaporodtak, hiszen az utóbbi időben igen könnyen ment az, az ügyvéd 20 mondusz forintért vállalja fel a per lefolytatását, az erkölcsi érzék csökkent az emberekben; erkölcsi érzék, szemérem nélkül, kevés pénzért mire nem képes az ember?

De nem addig! ezt tovább menni nem engedhetjük. Nekünk hangzik a próféta szó: embernek fia örüllőjául adtalak én téged az Izráel házában, ha a hitetlen elvész az ő utjában, annak életét a te kezedből kivánom meg! — Vigyázzunk azért, hogy — a mennyire tőlünk telik — úgy töltsük be örüllői tisztünket, hogy a világ és isteni igazság a mi kezünkben, egy elveszett életet se követeljenek! — Erős a hitem, hogy ha szigorubban járunk el a békéltetésnél, a válóperek száma kevesedni fog.

Marjai Péter,
nagy-létai ref. lelkipásztor.

Mikép lehet arról, hogy Krisztus a halálból valósággal feltámadott, az ujszövetség a felőli bizonyágtételeiből meggyőződünk?

(Folytatás.)

Térjünk át a Jakab levelére. E levélben 5. 7. s következő verseiben úgy érintetik a Jézus Krisztus, mint a ki nem sokára eljő utolsó ítéletre és már az ajtók előtt áll. A mely író így szól, az kétségkívül úgy értett, hogy a Jézus Krisztus nem maradt a halálban, hanem föltámadt. Hogy ki írta e levelet: azt biztosan nem tudjuk megmondani. Ha Jakab írta: akkor, tekintettel arra, hogy e levél egészen a helyes keresztyén életirány szabályozásával foglalkozik, szerzőjét egynek tarthatjuk azzal a Jakabbal, a ki igaznak szokott nevezetni, és Hegesippus szerint az Ur *ἀδελφός*-a volt. Az *ἀδελφός* szót pedig kétféle értelemben lehet venni, vagy unokatestvért, vagy édes, ugynevezett tej-testvért értvén az alatt. A kik unokatestvért értenek azon: azok szerint Jakab az ur ádelfősa nem más volt, mint Alfeus Jakab, a tizenkét apostol egyike. A kik pedig tej-testvért értenek

rajta: azok szerint Jakab az ur ádelfősa, Máriának a Jézus anyjának, Jézusnál később s Józseftől származott fia volt. Akármelyik értelmet kövessük: láthatjuk hogy Jakab az Ur ádelfősa, közelvaló egybeköttetésben állott az Ur Jézus Krisztussal s így kétségkívül érdeklődhetett az iránt, s biztosan tudhatta, hogy feltámadt-e a Jézus Krisztus. Azért bizonyágtétele nagy fontosságu lehetne. De én nem építék arra sokat, tudván hogy azon levélnek Jakabtól való származása nincs az egyházi régiség által eléggé igazolva.

De igenis sulyt fektetek a Péter első leveléből bizonyágtételre. Mert e levélnek Péter apostoltól való származása már, annyira igazolva van az egyházi régiség bizonyágtétele által, hogy a ki az önmaga által teremtett molokh bálványisten ama szobrának, a melyen felül kiáltó betűkkel e szavak vannak írva: „a Jézus Krisztus személye felőlinézet, a benne vetett hit, nem olyan volt a tizenkét apostolnál és az azok értelmét követett keresztyéneknél, a milyen volt Pálnál, s később a páli értelem diadalával előállott katholicus egyházban“ megtüzesített gyomrába, legdrágább kincsünket, az élet igéjét tartalmazó ujszövetségi szent könyveket, illetve azokat s kivétel nélkül mindazokat, melyek ama bálvány imádásának utjában állhatnának, fanatikus buzgalommal bedobni nem akarja: az a felől, hogy a Péter neve alatti első levelet csakugyan Péter apostol írta, legkisebb kétségeskedés nélkül meg lehet győződve. Igaz ugyan, hogy a Muratori kánonában nincs e levél felémelve: de a kultának bizonyágtételének e hiánya csak akkor tartathatnék a levél igaz eredetisége ellen döntő erejűnek, ha nem tudnánk adatot mutatni fel arra, hogy a levél a Muratori kánona, készülése idejénél jóval régebben is használtatott. Az, hogy a Muratori kánonában nem említetik föl, még csak azt sem bizonyítja, hogy az abban az időben még a mikor a Muratori kánona készült, magában Rómában nem tartatott becsben. Tudjuk ugyanis, hogy a 2-ik század 2-ik felében a nyugotiak, s azok közt a rómaiak a pászkhat a Krisztus feltámadása napján tartották meg, bizonyosan azért, mivel a Krisztus által szerzett váltság emlékezetére szentelték, a váltságot létrehozott két esemény közül pedig, tudniillik a Krisztus halála és a Krisztus feltámadása közül, ezen utóbbit tekintették nagyobb tényezőnek. Már az, hogy a rómabeli keresztyének a váltságot létrehozott ama két esemény közül, a Krisztus feltámadását fontosabbnak tekintették, nem származtatható a Pál leveleiből, mivel Pál nagyfontosságúnak tartotta a feltámadását is a Krisztusnak, de még is nagyobb fontosságúnak a halálát, hanem csak a Péter első leveléből s abban a 3-dik rész 21. verséből, hol a mondatik, hogy „a víz, képmási módon mint keresztség, nem test szennyének letevése, hanem jó lelkiismeret után való törekvés, minket is megtart most a Krisztus feltámadása által.“ Bel okokkal is szokás érvelni a Péter első levelének igaz eredetisége ellen: de azon érveket kellően megczáfolták már a levél igaz eredetiségét védő exegeták. Már e levélben az első rész 3. versében a mondatik, hogy Isten a Krisztus feltámadása által ujrászült minket. Innen világos, hogy Péter apostol hitte és tanította azt, hogy Krisztus feltámadott a halálból.

Nagy fontossággal bír a Krisztus feltámadása feletti kérdés tárgyában, a mennyei jelenésekről írott könyv is, iratása idejénél és szerzőjénél fogva. Hogy mikor iratott:

azt biztosan meghatározhatjuk. Ugyanis benne 17, 10-ben az mondatik, hogy a fenevad fejei közül öt elesett, egy pedig van. Már a fenevad által Róma, a fenevad fejei által a római császárok ábrázoltatván, világos, hogy akkor már, midőn e munka iratott, öt császár letűnt s a 6-ik uralkodott. A 11. rész 1-ső versében pedig azt a reménységet látszik táplálni a munka írója, hogy a jerusálemi templom nem fog elpusztittatni. Már ily reménységet nem táplálhatott volna a templom elpusztittatása után. Így tehát a munka létrejöttének idejét K. u. a 68-dik évre lehet tennünk. — Ezt a munkát, magok a modern gondolkodású theologok, alig valamicske kivétellel a János apostolénak tartják. — Már ebben nem csak hogy az szolgál alapgondolatul és az vonul keresztül az egészen, hogy Krisztus nem sokára eljő országának, az ellenségek megsemmisítésével létesítendő megdicsőítésére, nem csak azt mondja magáról 1. 18-ban a Krisztus, hogy ő él, hanem egyenesen e szavakat is „holt volt és megelevenedett“ (2, 8). Már az *αυτοθω* ígét, a melyet fordítottunk a megelevenedés szóval, Pál apostol is úgy használta, hogy használatából kitűnik, mikép az a feltámadás szóval egybevágó jelentésű. Mert így szól Róm. 14. 9-ben „a végett lón, hogy Krisztus meg is halt, fel is támadt, meg is elevenedett“ *ἐνεστήθη*. Jel. 2, 8-ban is rokon jelentésű az a szó „a feltámadás“ szóval. Mert valamint ez a szó „holt volt“ ezt teszi „olyan állapotban volt, hogy lelke nem volt testével egyesülve“, úgy ez „megelevenedett“ nem tehet egyebet mint ezt „lelke újra egyesült testével.“ Magára a lélek életére nem lehet vinni a „megelevenedés“ szót, mivel a lelke a Krisztusnak nem halt meg, az meg sem elevenedhetett. Így tehát a mennyei jelenésekről irt könyv szerzője, tehát a modernes gondolkodású theologok nagy többsége szerint János apostol, hitte és tanította azt, hogy a Krisztus feltámadott.

Látván a modern gondolkodású theologok egynemelyike, hogy a mennyei jelenések könyve nem csak hogy alapot nem nyújt azon föltevéshez, miszerint egyfelől Pál, másfelől János apostol közt a Krisztus személyére nézve ellenkező értelem volt volna, sőt inkább erős védelmi eszközül szolgál arra nézve, hogy a két apostol közt az érintett tárgyban öszhangzás volt, a kényszerítő szükség befolyása alatt, jónak látta a mennyei jelenések könyvét is bevetni az általam fenebb érintett bálványoszor pusztító gyomrába. Bevetették, a később kor termékei közé száműzvént azt, de hiába. Azt, hogy e könyv a Jerusálem elpusztittatásánál később iratott volna, nem lehet bebizonyítani. Már pedig ha a Jerusálem elpusztittatása előtt iratott az, úgy még azon esetben is, ha nem János apostol a szerzője, bizonyosággal szolgál arra nézve, hogy egyfelől Pál apostol közt, másfelől a tizenkét s azok közt János apostol közt, nem forgott fen amaz állítólagos ellenmondás. Ugyanis, a jelenések könyve határozottan zsidós ker. irányzatú lévén, csakis a zsidós ker. párt egyik vezetőjétől származhatott, s ekkép tüköre annak, hogy Krisztus halála után negyedfél évtizeddel a zsidós ker. párt vezetői mikép gondolkodtak a Krisztus személye felől. Már pedig azok azt a gondolkodást nem Páltól és nem a páli keresztényektől sajátították el, hanem a zsidós ker. párt első főnökeitől, a tizenkét apostoltól, s talán épen Jánostól is.

Átalában szólva, nem ismerem el, hogy volna az apostoli írásokban oly hely, mely följosogitna azon föltevésre,

hogy a tizenkét apostolnak s azok közt a 3 tekintélyesbnek evangyélioma ellenkezett a Pál által hirdetett evangyéliommal, oly módon, hogy amazok nem hitték s nem hirdették azt, hogy a Krisztus feltámadott, a mit Pál hitt és hirdetett. Dehogy nincs! így kiáltanak az ellenkező nézetűek; hiszen amaz ellenkezésről bizonyosságot tesz maga Pál apostol, mikor Gal 1, 8-ban így szól „Még ha mi hirdetnénk is, vagy valamely angyal az égből, nektek mást, mint a mit hirdettünk, átok legyen.“ Itt ugyanis ez a szó „más“ egy jelentésű a két verssel előbb, a 6-dik versben használt „másféle evangyéliom“ szavakkal. Másféle evangyéliom tehát igenis hirdettetett, arra nézve nyomra vezetnek e szavak „még ha valamely angyal az égből“ melyhez hasonlót olvashatunk Gal. 5, 10-ben is, hol e mondatik „az pedig a ki zavar titeket, bárki legyen, hordozni fogja az ítéletet.“ E tételek azt mutatják, hogy az apostol ellenfelei nagy tekintélyű férfiak valának. Ilyenekül pedig csakis a tizenkét apostol s azok közül is a legtekintélyesbket Jakabot, Pétert és Jánost tekinthetjük. Különösen Jakabra nézve teljes biztonságu eme feltevés, mivel Gal 2, 12. szerint, mikor Jakabtól némelyek érkeztek Antiókiába, maga Péter is, a ki előbb együtt étkezett volt a pogányokkal, félbeszakasztotta az ezekkel való asztalközösséget, sőt a többi zsidó is folytatta Péterrel a zsidóskodást. — Ez tudniillik határozott bizonyossága annak, hogy Jakab zsidó szellemű volt.

(Folyt. köv.)

Az egyházmegyék gyám- és nyugdíjintézetei érdekében.

(Folytatás.)

A más egyházmegyéből beköltözött lelkészt, a szatmári egyházmegye gyámintézeti egyetemes közgyűlése kegyeletév fizetésre kötelezte, a statutum ama világos kitétele szerint: „kegyeletévet fizetni minden lelkész tartozik egyszer.“ S különös dolog, hogy a kisebb egyházból nagyobb és jövedelmezőbb egyházba elválasztott, de még kegyeletévet soha nem fizetett lelkészt, ezen szabvány alá nem vonta?! — Mert hiszen azért, hogy valaki a kisebb egyházból a nagyobb és jövedelmezőbb egyházba választatik el, a „minden lelkészek“-hez tartozik talán?? és mint ilyen, a helyére lépő és kegyeletévet feltétlenül csak az özvegynek és árváknak fizetni köteles új lelkésztől, a félfizetést illetéktelenül ne vegye fel, hanem mint hogy özvegy és árva nincsen, engedje befizetni az illetékes örökösnek, a gyámpénztárnak!

Nikodemita ur a más egyházmegyéből beköltözött lelkészek, kegyeletév kötelezhetését kereken tagadja; mert, „arról az egyházmegyei határozatban szó sincsen!“

Ugyde a kegyeletévről sem volt szó az egyházmegyei határozatokban az 1863-dik évig, ettől fogva pedig kötelező törvény! — A más egyházmegyéből beköltözött lelkészre nézve pedig, az általam javaslatba hozott rendszabály kötelező lehet az 1882-dik évtől kezdve! Haladnunk kell, mert a kor az ő kívánalmaival rohamosan halad!!

Nikodemita ur másik indoka „mindegyik lelkész eleget tett — mintegy kölcsönösen egymásért, — a d d i g v o l t

egyházmegyéje kegyeletévi tartozásának, ha az illető statutum meghozatala után lépett hivatalba, ha pedig előbb, nem tartozik vele!

Ezen indok elejtésére egy képet mutatok fel Nikodemita urnak.

Jól tudja Nikodemita ur amaz erkölcsi bölcs mondatot és természeti igazságot: a „ki vét az arat!” Kérdem:

Látott-é valaha olyan szántóvetőt, a ki vetőmaggal megterhelt szekerét muzsika szóval kísértette volna ki örömeiben a mezőre?? aligha! mivel ha táplálja és biztatja is a remény egyrésztől, hogy az elvetendő mag majdan nyolcz vagy tizszeresen tér vissza, — de másrésztől ama sötét gondolatok is szorongatják szívet: hát ha más aratja fel az elveszett mag termését? és hátha nem is nyolcz vagy tizszeresen leend a termés, hanem „a szóró lapát csak polyvát vét fel a szélbe?!“ — továbbá látott-é már valaha Nikodemita ur példát arra, hogy egyszeri vetés után két három esztendőben is lehetett volna aratni egymásután?? Ugye nem látott, mert ez természeti lehetetlenség! Egyszeri vetésnek csak egyszeri aratása van!

Épen így:

Ha vét a lelkész utódai részére, egyházmegyéje pénztárhozi jogosultsága által, bizony — kivált a mai korban, midőn oly nehéz élni, — nagy megterheltetéssel esik az; — de, táplálja és biztatja a remény, hogy a mit ő szorongó szívvel és nélkülözések közt vet, annak gyümölcsét majd hálással és örömmel fogják aratni az utódok. De, hogy egy gyámpénztárnál történt vetés után, két három gyámpénztárnál arathassanak az utódok! ez erkölcsi lehetetlenség! egyszeri vetésnek csak egyszeri aratása van!

A harmadik indokával már, maga Nikodemita ur sincsen egészen tisztában, már itt haboz, vagyis a személyes érdeket és ambíciót, a kényszert és a választás utját összezavarja egy csomóba és mind az első, mind a második kérdés indokául felemlíti; egy csomóba mondom, holott pedig azoknak mindegyike különböző módozat. — p. o.

A kit személyes érdek és ambíció vezet a cserére, az nem kényszer utján, hanem — legalább a mai törvény szerint — az egyházközség szabad tetszése szerint jut hivatalba!

A más egyházmegyébe cserélésre vagy személyes érdeke és ambíciója, vagy pedig családjának jól felfogott érdeke kényszeritheti a lelkészt! Hogy az egyházmegye valamelyik lelkészt más egyházmegyébe költözésre kényszerithetné, (?) ezen intézkedésnek a kulcsát én nem ismerhetem!

Személyes érdeke és ambíciója pedig — az én nézetem szerint — lehet a legszerényebb lelkésznek is. Megjegyzendő azonban, hogy midőn lelkésztől van szó, az ambíció alatt nem valamely ipar-lovag szellembélt fantáziáját értem; — hanem, igen is értem egy lelkésznek önbecsérzetét a szó legnemesebb értelmében.

Nagyon kebel gyermeke lehet Nikodemita ur a sorsnak, ha nem ismeri, hogy az ambíciónak ezen neme a legtöbb lelkészben megvan; — és legyen meggyőződve a felől, hogy ha egy lelkész, a kiben ezen nemes ambíció megvan, ha más egyházmegyében képességéhez mért állásba juthat: kész szívvel kiadja a gyámpénztár részére a kegyeletév javadalmát.

De kényszeritheti a lelkészt más egyházmegyébe költözésre, családjának jól felfogott érdeke, bizonyos spekulatio, sőt, nevezzük a maga nevében, némi üzérkedés is.

Axioma az, hogy bármely életpályán, pártfogó nélkül előhaladni nem lehet! ezen axioma, a több életpályák közt, különösen áll a lelkészi pályára nézve.

Mindig voltak, ez után is fognak lenni sors által üldözött lelkészek, a kik — ha különösen a zöld asztal körül pártfogójok nincsen, — minden harmadik vagy negyedik esztendőben árlejtés alá kerülnek. — Okot nagyon könnyű találni; minthogy inni mindenki szokott, rásütik a lelkészre az iszákosság bélyegét! — az iszákosság bélyegének pedig, bárkire, annál kevésbé egy lelkészre sütése, az oknélküli rágalmazásnak igen kedvező talaja és termékeny földje!

A dolgok ezen állását jól ismervén és tapasztalván, találkozik oly körültekintő lelkész, a ki meglesi a rája váró szomorú sorsot; s nehogy végezetre saját egyházmegyéjében az utolsó egyházban akadjon meg: elvonul a zivatar elől más egyházmegyébe; — és többnyire oly szerencsésen cserél, hogy hasonló jövedelmű egyházat kap és a zöld asztal mellett is pártfogókat talál; s e feletti örömeiben, de meg azért is, hogy új egyházmegyéjében egészen idegen ne legyen, szívesen be fizetheti és be is fizeti a gyámpénztár részére a kegyeletévi járandóságot.

Hanem ehez mindenestre szükséges egy kis szerencse, egy parányi vándor hajlam és egy jó adag spekulatio.

(Folyt. köv.)

Keresztyéni szeretet munkái Magyarországon.

(Folytatás.)

De lássuk már az ország más részén levő többi vasárnapi iskolákat is.

A kolozsvári érdemel elsőben is figyelmet s örvendünk, hogy haladásáról kedvezőleg beszélhetünk. Ugy rendelkezte az Ur, hogy egy keresztyén család, egy osztrák tábornok családja telepedett le Kolozsvárott. A tábornok leánya örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy ezen munkában szolgálja az Urat. Hűségesen munkálkodott a vasárnapi iskolában s segítségével örvendetes haladás látszik mindenben. A karácsonyi időt ezen iskolában is megünnepelték s a gyermekek ajándékokat kaptak. — Kolozsvárott a legtöbb gyermek magyarul beszél s egy magyar nyelvű vasárnapi iskolai lap kiadása nagyon kívánatos volna. Itt bárminemű német mozgalomra gyanakvással tekintenek, s egy német nyelvű iskolai lap kiadása azon gondolatra vezethetné az embereket, hogy a mi célunk valami német propaganda.

Páncsován most már két vasárnapi iskola van. Mikor mult tavasszal ott jártam, meglátogattam a református lelkész által vezetett vasárnapi iskolát s igyekeztem rávenni a lutheránus lelkészt, hogy ő is nyisson ilyen iskolát, feltüntetve előtte, hogy mily nagy jótétemény lenne az nemcsak a gyermekekre, de a gyülekezetre nézve is. Schwalm lelkész, ki igazán érdeklődik Isten országának előmenetele iránt, elismerte szavaim igazságát és mivel, mint mondá, nem ismeri eléggé ez ügy berendezését, meghívtuk őt következő vasárnapra a református templomba, hol ekkor én végeztem a tanítást. Szívesen elfogadta a meghívást s a mit

akkor látott és hallott, az elhatározta vele, hogy vasárnap iskolát nyit. — Következő vasárnap ötven gyerekkel megkezdte a munkát. Saját családjának tagjai voltak segítségére s a kezdet nagyon bátorító volt. Később a tanulók száma egyidőre lepadt, de Schwalm ur nem vesztette el bátorságát s az év végefelé új kísérletet tett. Halljuk, hogy karácsonkor hetven gyermek gyűlt lelkipásztora köré, dicsőretekkel énekelve az Urnak. Valami segítséget tudtunk nekik Budapestről küldeni s erősen hisszük, hogy Isten segítségével haladni és boldogulni fog e munka. Az év folyamában lelkészváltás történt a református gyülekezetben, s így a vasárnapi iskola gondozása más kezekbe ment át. Az új lelkész azonban meleg és értelmes érdeklődést mutat munkánk iránt s folytatja azt tovább. — Sajnálatos dolog azonban, hogy segítő munkatársak hiányzanak. Tekintve, hogy hiányzik a gyülekezetben a keresztyén élet, időbe kerül, míg a csoportrendszer, a mi pedig kívánatos, életbe léphet.

Beckerekben a lelkész egyidőre távol levén, megállapodott a munka. Ugy látszik, hogy a tanító, ki a tanítás folytatásával megbízott, nem értett az ügy kezeléséhez s a gyermekek eloszlottak. — De dologhoz kezdtek újra és sikert lehet remélni, ha a lelkész Szalay ur, ki templom-építésre pénzt gyűjt s e célból beutazza az országot, visszatérhet helyére. Abban is buzgólkodik ő, hogy alkalmilag barátokat nyerjen a vasárnapi iskola ügyének. Voltak, kik megígérték neki, hogy Budapestre fognak feljönni, itt tanulmányozandók a vasárnapi iskolai tanítást.

Tápió-Szent-Mártonban negyven gyermeket gyűjtött maga köré a lelkipásztor, de nyáron nem ment ennyire a tanulók száma. — A karácsony megünnepezték ezen iskolában is és azon gyermekek, kik múlt évben nem kaptak „Kristóf vén kintornájából“, ez évben kaptak abból egy-egy példányt. A többi gyermekek más kis könyveket és képeket kaptak.

Eszéken újra próbát tett a munkával egy keresztyén ember, egy szabómester, ki ott vasárnapi iskolát nyitott. A római katolikusok fanatizmusa azonban nagy akadály s a mellett lehetetlen római katolikus gyermeket az iskolába meghívni s így a tanulók száma eddig még csekély. De nem kételkedhetünk, hogy hű keresztyén társunk hűségese munkája meg fog jutalmaztatni.

A munka költségeinek fedezésére ez évben öt fontot kaptunk a londoni s tizenöt dollárt az amerikai vasárnapi iskolai egyesülettől. Fogadják barátaink legszivesebb köszönetünket s kérjük, emlékezzenek meg rólunk jövő évben is. Minél jobban halad az ügy — s haladni fog Isten segítségével, — annál több lesz a költség s ezt mi csak az idegen országokból jövő ajándékokkal fedezhetjük.

Örködjék maga az Ur a vasárnapi iskolai ügy felett Magyarországon s ki eddig is szemmel láthatólag megállította e munkát, terjeszse azt jövő évben, hogy gyümölcsözzék az az örökkévalóság számára. Budapest, 1882. február hó. Victor B. a vasárnapi iskolai egyesület titkára.

—y—s.

(Folyt. köv.)

Y. ur énekei.

E t. lapok 21. számában — y. ur két éneket ad. Egyik év utolsó napján a 77. zsolt. nótájára, ez mind tartalma, mind külalakjára nézve jó, s csak örülnünk lehet, midőn napról-napra mindinkább látjuk, hogy szent poétáink legnagyobb része átlátják már, miszerint magyar embernek magyar alakzatu ének kell, olyan, melyet saját lelke szüleményének mondhat, mint a közp. biz. jegyzőkönyve szól, és nem olyan, melynek megérthetése vagy élvezhetéseért előbb a hellén, római vagy német világba kell magunkat átélni!

Az év utolsó napjára írott ének tehát: jó. Méltóztásuk —y. urnak főtiszt. erdélyi püspök urhoz beküldeni.

Ámde a másik, a 23. zsoltár: nem jó.

A felvett méret 4+4+3. Ez, az első vers 2. 3. 4. soraiban nincs megosztva. — A choriambus tagadhatlanul eredeti jellegét teszi a magyar versnek, de csak változtatás és kellő caesurával párosítva, mely utóbbi, nevezett sorokban határozottan rossz! Ugyanezen hibába esnek a második vers 4. 5. sorai is.

Ez a szótagszám szerinti méret.

Ha már a prosodicus méretet nézzük, következő előnyök és hiányok tűnnek elő, (a choriambus jó):

1. vers, — az első sor cadentiája: pásztorom = creticus, a második soré: —gyatkozom = dactylus, ez igen jó, mert e két láb egy nyomásu levén, igen jól rimelnek együtt; —

3-dik soré: megnyugt = anapaestus,

4-diké: —nek utat = amphibrachis,

ezeknek sohse szabad összejönni, minthogy ellenkező nyomásuak, ez tehát határozottan nem jó.

5. soré: léptemet } amphibrachis, tehát jó.
6-é: éltemet }

2. vers, — az 1. soré: viselnem = amphibrachis,

2-é: —tat engem = dactylus,

e kettőnek sohse szabad együtt összejönni, mert ellenkező nyomásuak,

a 3. 4-é = dactylus — anapaestus, ez jó,

az 5. 6-é = dactylus, nem jó,

mert az első versszak e számú soraival zeneileg nem rimelhet, — a léptemet, éltemet = dactylus, ez pedig az amphibrachissal — mint mondók — ellenkező nyomásu.

A három tagu ütemnél egyenlő nyomásuak: a bacchius (v — —), amphibrachis (v — v), vagyis a melyek a középső szótagot hosszúnak hagyják, — ellenkező nyomásuak: a creticus (— v —), dactylus (— vv), anapaestus (vv —), vagyis a melyek a középső szótagot rövideknek hagyják.

A choriambusnál a 3 első alakzat egyenlő, az utóbbi 5 ellenkező nyomásu, — a három elsőnél a két középső szótag mindig rövid, az 5 utóbbinál, a két középső szótag, vagy annak valamelyike hosszú levén!

Kálmán Farkas.

New-Yorkban egy hittanár beiktatásának ünnepélye.

A lelkész és működése. Székfoglaló beszéd. Tartotta Dr. Hastings S. Tamás.

(Vége.)

Kövessük most a lelképásztort a szószekre és figyeljük meg mint hitszónokot. Még mielőtt beszélni kezd, tudta nélkül befolyást gyakorol tekintetével, magatartásával, egész megjelenésével. Egyszerre megnyer és vonz, vagy ellenszenvet költ. Ha szerény és kellő tiszteletet mutat tekintetében hallgatói iránt, és helyzete ünnepélyességének és felelőségének illendő érzetét tünteti fel, a nép szíve megnyílik iránta; ellenben az elbizakodottságnak vagy önhittségnek legkisebb jele is megtöri a varázst. A nép hallgat és eltűr mindent, ha látja, hogy a lelkész nem állott eléje, hogy magát fitogtassa, hanem azért, hogy hallgatói javát mozdítsa elő.

Fentebb jeleztem volt, hogy a predikálásnak ezen két vonással kell birnia: Isten és az ember úgy állittassék szem elé, hogy egészen elfoglaló igényeik és érdekeik mellett az én elenyészszék. Ha még azt hangsúlyozom, hogy a szólonak gonddal és tanulmányval készített beszéddel kell a szószekbe jönnie, úgy vélem, eleget szólottam a beszéd tárgyára vonatkozólag, s most már csak az előadás módjára szoritkozom. Mind a Krisztusnak, a kinek nevében szólunk, mind az igazságnak, mind a népnek érdeke követeli, hogy az Ige ne veszítsen erejéből és hatályából, hanem a mennyire lehet még inkább nyerjen az előterjesztés módja által. Az mondatik a Renaissance idejéről: „A hazugság, cicerói nyelven mondva, nem talált ellenzőkre, az igazság, pór nyelven mondva, nem talált hallgatókra.“ A legnagyobb mértékben szomorító annyiakat látni a lelkészek közt, a kik bár kitünő és tudományos férfiak, teljesen képtelenek a nép figyelmét ébren tartani, egyszerűen azért, mert bár tudják mit kelljen mondani, nem tudják hogy kelljen azt előadni, hangjoknak és előadásmódjuknak egyáltalában nincs meg az iskolája. Az eféle iskolázásnak általános elhanyagolása bámulatos és megmagyarázhatatlan. Itt és ott, de nagyon ritkán, hall az ember predikálást, mely semmi egyéb mint csupa rhetorica, külső szónoklat. Szükségtelen mondanom, hogy az olyan predikálás nem Isten igéjének hirdetése; az nem egyéb, mint pusztá szavalás!

Átalában, a mint helyesen és gyakran mondatott, a hitszónok modorának olyannak kell lennie, hogy a hallgatók ne ügyeljenek arra vagy ő reá, hanem csak az igazságra. — Azonban e tekintetben, a mi kétségkívül a modor tökélye, a leggondosabb és legértelmesebb önművelésre van szükség. Emerson mondja: „Saadi, a költő beszéli, midőn egy szent férfi, ott menve el, kérdezte mi a havi fizetése. Az válaszolt: semmi. De miért veszi hát magának azt a nagy fáradságot? Az felele: Én az Istenért olvasok. Amaz válaszolt: Az Istenért ne olvasson, mert ha ily módon olvassa a Koránt, tönkre teszi az Izlam vallás nagyszerűségét.“ Meny nyit szenvedett a biblia és a hymnus-könyv, meg a ker. igazság oly emberek miatt, kik sem olvasni, sem beszélni nem tudnak! De midőn ugyanott azt mondja Emerson: „Az egyházban egyedül azt nevezem jó olvasónak, a ki érzelmet

és költészetet tud olvasni a hymnus-könyv akármelyik hymnusába,“ hymnus gyűjteményünk jelenlegi állapotában nem ok nélkül kételkedhetünk ily próba méltányos voltában. — Mennyi van a hangban a mi elárulja, mint az arc, a finomság és műveltség jellemét és fokát! Socrates mondá egy kiváló szépségű ifjunak: „Szólj, hadd lássalak!“ Vannak hangok, melyek beszélnek, horzsolják és ráspolyozzák az érzéket; s vannak ismét, melyek hizelegnek és kedveskednek a fülnek, és édesek mint Apolló lantja. Mosoly és könnyek lehetnek egy hangban. Nem szükség az embernek messze mennie, hogy kitalálja, mit nevez Hawthorne: „idült krá-kogásnak, feketére festett hangnak.“ A szép beszélés a legszélesebb körű és legfinomabb a szépművészetek közt; az építészet, zene, szobrászat és festészet mind együtt. Építészet, mert szöfűzése, formája, mérése, aránya, perspectivája van; zene, mely örvendezteteti és felemeli a lelket mint valami kellemes öszhang; szobrászat, mert állása, testtartása, alakja van, mit a hideg márvány irigyelhet; festészet, mert a színnek minden változataival s a rajz minden finomságával fest, mit az ecset és a vászon, legnagyobb tökélyökben, soha se másolhatnak le. Bizonyára a szépművészetek közt ez a legszélesebb körű és legfinomabb, nem csekély mértékét érdemli meg annak a türelmes tanulmányának és szorgalmas odaadásnak, mely minden egyéb művészetekre oly készségesen nagy mérvben fordítottatik. — Jól ismerem én a közönséges ellenvetést, mely oly elhatározó volt, s oly széles körben, oly sok kárt okozott a multban. Mondják, hogy minden művelés, mely tekintettel van a modorra a szószekben, csak mesterkéltszónokokat teremt, a predikátornak pedig mindenképp felett önmagának is természetesen kellene lennie. Ezen ellenvetés teljes balgasága azonnal kitűnik, ha emlékünkebe idézzük és alkalmazzuk azon megkülönböztetéseket, miket beszédem elején tettünk. „Annak lenni a mi vagy“ magasabb értelemben, mint kimutatni megkísérlettem, annyi mint küzdeni és törekedni az eredeti éntől az eszményi én felé. E szerint tehát, hogy természetes lehess, magas és távoli célt kell elérned.

Nagyon igaz, hogy kezdetben a szabályok kényszert gyakorolnak és mesterkéltséget szülnek, de gyakorlat és türelem által elvekké alakulnak és szokássá képződnek. A szabályok lajtorja fogak, melyeken az ember kapaszkodik fel, mikor a magaslatot elérte, elhagyja a lajtorját, de fent marad. A szabályok mesterek, míg a nekik való engedelmeskedés által szolgálkává válnak. És az az átalakulás csak akkor végződött be, mikor azokat úgy természeteddé alakítottad, hogy öntudatlanul engedelmeskedel nekik. — És akkor és eként végre önmagad vagy és természetessé lettél. A régi latin mondás itt nagyban igaz: Summa ars artem superare.*)

A lelkész nem csak hitszónok, de pásztor is. — Ezért nem kellene helyben válogatónak lennie. A világ mindig tele nyílt ajtókkal a becsületes, önfeláldozó munkások számára; ajtókkal, melyeket Krisztus nyit az oly munkások előtt, s melyeket senki sem zárhat be. Van egy elmés régi közmondás, mely találó és kínálkozó: „Egy kő, mely a falhoz használható, nem hagyatik az utfélen.“ — Az önérdékét kereső találhat helyet, de nem töltheti be, se meg nem tarthatja.

*) Ez jobb, mint az a másik hasonló: „Artis est celare artem.“

Hadd találjon meg téged a hely s alkalmas leszesz reá s be fogod tölteni. Bölcsesség van Confucius eme mondásában: „Azon nem aggódok, hogy nincs helyem; azon gondolkodom, hogy lehessen alkalmassá egyre. Azon nem aggódok, hogy nem vagyok ismeretes; azon törekszem, hogy érdemessé legyek ismertetni.“ — A pásztori viszony egyik leggyengédebb, legszebb és leggyönyörűbb, valamint egyik legnehezebb, legtöbb fáradsággal és felelősséggel járó viszony az élet minden egyéb viszonyai között. Az önérdékét nézőnek csak fájdalmat és keserű csalódást terem, de annak a részére, ki önmagát megtagadva, Krisztust és a lelkeket keresi, a legtisztább örömet, a legszebb és legnagyobb jutalmakat termi. Mennyire igaz mindezen esetekben, melyeket megfigyeltünk, a Mester beszéde: „A ki megtartja az ő életét, elveszti életét én érettem, megtalálja azt.“

Záradékol nem állhatom meg, hogy ne ismételjem a szép tehetségű Robertson szavait: „Krisztus szolgálja csak egy hirnök, ki az ő eljövételére készít elő, és akkor, és csak akkor végezte munkáját, hogy ha igyekezett a bizodalmat és bámulatot magáról elfordítani és a Jézus Krisztusra függeszteni; és ha érzi, hogy naponkint mind kevésbé lesz szükséges azok részére, kiket tanított, mivel közölte velök mindazt, a mit tud és az örökkévaló forráshoz vezette őket, mely soha sem fog kimerítettetni. — A ker. lelkészség igazi szelleme ezen áldott szavakban foglalatik: „Annak nevedkedni kell és nékem alá szállanom kell.“ — Én bevégezem futásomat, nem sokára be lesz végezve. Krisztusra mutatok.“*)

Engedtessek meg nekem néhány szót szólanom személyekre való vonatkozással is. Olyan tisztelt férfiak társaságába lépni, mint tisztársaimé, kik oly széles körben ismeretnek, tiszteltetnek és szerettetnek; elfoglalni egy széket, melyet Dr. Adams Vilmos ritka, sok oldalú, tehetséges és kellemdus szelleme emelt és diszített, oly felelősség, melytől akárki remeghetne. És ha nem az Isten hívásának látzanék az, mely engem ide szólított, félni mernék és vissza vonulnék a magas feladattól, mely előttem van. Isten segíjen engem, hogy ne keressem magamat, hanem az ő dicsőségét azok javában, kiknek tanítására elhívott és segitend.

Keckeméti Ferencz.

Püspöki látogatás.

Kis-Marja, aug. 2.

Kis-Marja, jul. 29 és 30-ik napjain egy a helyi ref. egyházra nézve nagyfontosságú történelmi jelentőségű esemény színhelye volt, a midőn azon szerencse érte, hogy a tiszántuli ref. egyházkerület főpásztora Révész Bálint püspök látogatásának örvendhetett, — és örvendett a szó valódi értelmében.

E magas látogatásnak okául szolgált azon kezdetében sérelmes, de még is végkimenetelében hála Istennek szerencsés esemény: a kismarjai reformált egyház — a Bocskay fejedelem által 1606-ban kiadott szabadalmazó levélben elrendelt és a százados gyakorlat által szentesített, mind a mellett a város által 1876-ban részben megvont javadalmazásának, Köny-

ves János helybeli lelkész ur lelkiismeretes fáradozásai után lett visszaállítottatása. A városi képviselő testület ugyanis, a Nagyméltóságú belügyminiszteriumnak, az egyház felfolyamodására f. évi ápril 29-ikén kiadott magas határozatában foglalt, a javadalmazás minőségét illető azon ítélete nyomán, miszerint „A kérdéses segély régi gyakorlatu; és 1876-ig háborítatlanul fennállott gyakorlat nyomán követeltetett; egyoldalulag meg nem szüntethető; a felettes törvényhatóság által hivatalból is védelmezendő; és hatályát idő közben létezett eltérő gyakorlat folytán nem veszitheti el“ — f. é. jun. 18-ikán egyhangulag hozott végzése által az 1876. előtti régi gyakorlatot visszaállította.

Az egyháztanács értesülvén a felől, hogy püspök ur a kismarjai egyházat a már jó véget ért javadalmazási ügy alapos megvizsgálása és a jó utba igazítás céljából szándékozik hivatalosan meglátogatni, jul. 9-én tartott presbyteri gyűlés határozata értelmében, ezen nagyra becsült szándékának megvalósítására határozatilag tiszteletteljesen megkérte.

Főtiszteletű ur engedve a kismarjai ref. egyház kifejezett óhajának; de meg mint ő maga is kifejezte szívének régi vágya által indítatva, f. hó 29-én csakugyan meglátogatta egyházunkat.

A város és annak kebelében levő egyház előjárósága, élén Könyves János lelkészszel megtett a végre mindent, hogy az elfogadás a magas vendéghez méltó legyen. A városi előjárók és képviselők, az egyháztanácsosok s a helybeli tanító testület néhány lovassal együtt, diszmenetben vonultak ki fogadtatására, a Marja és Pocsaj közti Csererdő középtájáig. Főtiszteletű ur ő nagysága nevezett helyre Elek Lajos debreczeni főiskolai tanár kíséretében este $\frac{3}{4}$ -kor megérkezvén, a város és az annak kebelében levő egyház nevében, főbíró Halász Lajos által üdvözöltetett, mely üdvözlő beszédre Főtiszteletű ur a szív nemesebb hurjait érintő hangon válaszolt, mindenek előtt kifejezván, miszerint régi vágya volt szívének, hogy ezen dicső, és a halhatatlan Bocskay fejedelem emlékével egybekötött multu várost, illetve egyházat meglátogathassa, figyelmezteté a jelen volt előjárókat, hogy e dicső multat elhomályosítani óvakodjanak; majd miután áldást kért Istentől a városnak és egyháznak nemzetségről nemzetségre következő előjáróira s minden tagjaira, megköszönve az iránta mutatott előzékenységet kocsijába szállt, s a városba érkezvén a tömegenkint várakozó lakosság lelkes éljenzései közt jutott el Könyves János ur lakására, hol nevezett lelkész által lett fogadva az egyház nevében, mely szóló kifejezése szerint, ő nagyságát mint főpásztort óhajtott a jelen viszonyok között a végett, hogy a nemes irányu törekvések által nyert eredmény jelenléte, látogatása által megkoronáztassék. Majd főtiszteletű ur az elfogadó beszédre mondott válaszában látogatása céljának nyilvánítása mellett örömet fejez ki a felett, hogy most már mindenek jórendben lévén, nem az eltévedetteknek a jog és igazság útjára terelése, hanem a város és egyház előjárói közt léire jött egyetértés megismerése s az azok kölcsönös egyetértése által beállott jobb viszonyok feletti megelégedésének nyilvánítása végett jöhetett; ismét áldást kérve a város és egyház előjáróira, beszédét a jelen voltak éljenzései közt befejezte.

Az egyházunk életében nagy fontosságú esemény fénypontját képezte a másnapi (jul. 30.) nyilvános isteni tisztelet. — A különben is templom kedvelő nép zsufoltság öltötte meg a templom padjait. A 138-ik zsoltár 3 első versének a gyülekezet általi eléneklése, és buzgó ima után a helybeli lelkész

*) The Human Race, and other Sermons, p. 113.

tartott a helyzethez alkalmazott találó egyházi beszédet ezen vezér igék nyomán: „Adjátok meg a mi a császáré, a császárnak; és a mi az istené, istennek.“ Kimutatta ezeknek alapján, hogy az állam és isten iránti kötelelességeink mily szoros egybefüggésben vannak, — hogy bármelyiknek teljesítése nélkül a másiknak teljesítése sem lehetséges, továbbá hogy isten iránti kötelelességeink teljesítésének egyik legfőbb módja az, ha buzgólkodunk azon intézmények fentartásában, melyek isten dicsőségét s az ő országát eljöveteletét czélozzák.

Ezután a főpásztor lépve az ur asztala elé, megcsendültek templomunkban az apostoli ihlettségtől megszállott ajkak varázs hangjai, melyeket a gyarló emlékezet bár feledhet, de az azok szülte hatás a jelen voltak szívében utolsó dobbanásig élni fog . . . Valamint — mondá — a keresztyénség első századában szokásban volt az apostoloknál meglátogatni az általok alapított egyházakat, hogy azok ügyeit jó rendbe hozzassák: úgy ő is régi vágytól indítva kívánta meglátogatni egyházunkat, de a melyben már mindenek jó renddel ékeskedvén, nincsen szükség arra, hogy ily szándékkal jelenjen meg köztünk; mégis, nem akarván hasonlatos lenni ama felhőhöz, mely elvonul felettünk, anélkül, hogy földjeinket az ég harmatjával megöntöznék, kíván szólni gyülekezetünkhez. Így — figyelmeztette, buzdította a gyülekezetet, hogy az előtte szólott helybeli lelkész beszédében kimutatott módon adják meg a császárnak a mi a császáré, és Istennek a mi Istené; az Istentől vett áldásokból áldozzanak az Isten dicsőségének előmozdítására. követvén a dicső ősök példáit; továbbá, hogy pártolják az ősök által felállított intézményeket s azokat semmi vész közt soha elveszni ne engedjék. Intette továbbá a gyülekezetet, hogy hallgassanak az egyház ügyeinek jóvezetésével megbízott Timotheusokra, az időszertint lelkészekre. Végül meghatóan könyörgött a gyülekezetért, megemlékezően azokról is, kik betegség vagy nyomoruság miatt a szent gyülekezetbe fel nem jöhettek. Ezek után, az egész gyülekezet áhitattal zengvén el az éneket: „Legyen te kőfalaidban csendesség és jó békesség“ az ünnepélyes isteni tisztelet véget ért.

Ezekben adhatám egyedül az emlékezetre támaszkodva egyszerű vázát azoknak, melyek itt teljes ékességgel lefolytak.

Isteni tisztelet után előbb az egyháztanácsosokat, azután a tanácsteremben összegyűlt összes városi előljárást, látogatta meg ő nagysága, mindenütt figyelmeztetve, intve, buzdítva és hatva.

Egy órakor kezdetét vette a városbáz tanácstermében rendezett társas ebéd, melyen ő nagysága, Gaál Imre esperes, Nagy István, Kovács Dániel, Könyves János és Magyar Gábor lelkész urak kíséretében megjelent. Jelen voltak még a városi előljárók, képviselők, egyháztanácsosok, tanítók s az elfogadásnál szerepelt lovasok.

Ebéd végével nem hiányoztak a szebbnél-szebb felköszöntések: Gaál Imre ur az egyház főkormányzójáért püspök urért; Elek Lajos ur a kismarjai egyházért mint a többi egyházak követendő mintaképeért; püspök ur előbb az egyházért, azután Gaál Imre esperes urért; Könyves János ur a főpásztorért; Nagy István ur a „pro deo et patria“ elvek előbbvivőéért; Könyves János ur Nagy István urért, mint a szilárd jellem példányképeért, azután Kovács Dániel urért; Elek Lajos ur a jelenlevő három régi ösmerősért, azután a kismarjai nőkért — emeltek poharat.

A társaság a délutáni istenitiszteletre hivatató harangszóra feloszlott. Magas vendégünk pedig szívélyes bucsu vétel után tőlünk távozott elkisértetvén a Vasad nevű határrészig.

Mindenütt hasonló áldás kísérje lépteit!

Farkas János, s. k.

A belényesi evang. ref. egyház temploma fennállásának, 100-dik évfordulója emlékére 1882. aug. 6-án tartott örömnépe.

Kegyeletes, megható, lelkesítő s tanuságos örömnépe folyt le f. évi aug. 6-kán a belényesi ref. egyházban s ennek százados templomában. E kicsiny, ma 100 év múlva is alig 600 lelket számláló protestáns egyház, mint szilárd őrtornya emelkedett ki e napon a protestanizmusnak és a magyar nemzetiségnek. A vallásos öröm lobogó lángjai mint az első dicső pünköszt napján, úgy áradnak el ez 5 hitfelekezeti város lakói közt. Közös örömnépe volt ez, s e nap melegező, lelkesítő fénye sok kebelben szerze áldásos termékenységet, sok kebelben jelent meg a szentlélek, hogy lakozék ott szüntelen. Egy szerény lelkészi szobában hangzott elsőben az igénytelen lelkészi hang „Ünnepeljük meg századik évfordulóját a belényesi egyház templomának.“ Emlékezzünk meg kegyeletünk szent érzeménnyel a hitbuzgó ősről, kik e gyülekezetnek máig is szilárdan álló szép sugár tornyu templomát, oly szép buzgalommal, fáradsággal s áldozatokkal 100 év előtt adták át utódaiknak, hogy lakozék abban az Ur neve mind örökké, s mind szemé mind szive ott legyen mindenkor.

Scyllát és Charibdist kellett kerülgetni, hogy eljuthasson a szerény lelkészi munkásság az örömnépe szép napjára. A belényesi egyház egyszerű gondnoka és tanítója voltak hónapokon át osztályosai a lelkész folytonos munkálkodásának, kik rendületlenül állottak az igénytelen kormányos mellett, kiből több volt a rendíthetetlen hit s kitartás, mint erő, a kedvezőtlen szélben utnak indított ünnepi hajó kormányzására, s a révpartra juttatására. Az Ur segített az erőtlenségen s küldött egy erős „Révész“, ki leszállva kevés időre nagy hajója kormányáról, erős karokkal vezeté be a kicsiny hajót a népek nagy sokaságának lelkes örömjaja között, a szép ünnepély kikötőjébe. Megható volt látni a folyton csoportosuló képet, az ősz kormányos mellett derék uti társát a debreczeni egyház egyik kiváló lelkészét, egyházmegyénk ifju lelkületű szeretett esperesét, s a n.-szalontai egyház egyik lelkes pásztorát, s majd e haza nagy kormányosának nagyreményű két fiát, kik egy szerény pásztori szóra eljöttek ez ősz protestáns egyház lélekemelő ünnepélyére, hogy ifju tiszta lelküket a vallásos buzgóság és áhitat s legnemesebb lelkesedés megszentelt szárnyain ég felé lebegtessék.

Augusztus 4-kén reggel terjedt el a hír, hogy egyházkerületünknek szeretve tisztelt főpásztora Révész Bálint ur, megjelenend prot. egyházunk több mint 300 százados óralomlásán, hirdetni nekünk nagy örömet, mely az egész város öröme lészen! Augusztus 5-én este felé a várostól $\frac{3}{4}$ órai távolságra, kivonult Belényesből a tárkányi, belényesi, fenesi, nyégerfalvi, remetei, b.-ujlaki, sonkolyosi, jánosfalvai testvér ref. egyházak küldöttsége, az elől-

Járóság, élükön lelkészeikkel s tanítóikkal, hol Győri József tárkányi lelkész szép üdvözlő beszéddel fogadta püspök urat, ki meghatva, s meghatóan válaszolt, könnyüket csalva ki a jelen voltak szemeiből. Este 7 órakor érkezett meg a várva-várt vendég kíséretével a szállásra rendelt városháza épületébe, melynek udvarára nagy tömeg vonult hogy láthassa a magyarok püspökét. A városháza tornácán sorban állva várta szeretett vendégét s főpásztorát a helybeli presbytérium, élén lelkészével s a házi gazdával Benedek Ferencz városi főjegyző s egyh. megyei világi tanácsbíróval. A helybeli lelkész rövid üdvözlő beszédében kifejezte, minő örömet szerzett e gyülekezetnek, minő hála kötelezte annak minden tagjait, ez ünnepélyes alkalommal megjelenésével szeretett főpásztorunk. Két és félszázaddal ezelőtt látott ez egyház protestáns püspököt, midőn 1629-ben a dunántuli egyh. kerület agg püspöke Pathai István jött Belényesbe, hogy itt hajlékot s megtörődött testének nyugalmat szerezzen, a mikor nehéz szenvedésteljes napjai voltak a protestanizmusnak. Ma a vallásos nyugalom, béke és szeretet századában saját főkormányzónk jön hozzánk, hozva örömet, bátoritást, s biztatást, hogy mint az ősapák századokon át bátran megállottak a nehéz napokban is, úgy ma is álljanak szilárdan, álljanak ébren örállomásukon. Megható volt az ősz főpásztor válasza, melynek hü tartalmát gyenge tollam csak megközelítőleg sem képes visszaadni. Ott állott előttünk uti portól földve, szerényen, szelid méltósággal, jóságos arcczal a mi főkormányzónk és pásztorunk.

Válasza meghatott, lelkesített, s a nagy tömeg lelkes éljenzésben tört ki midőn bevégezé beszédét. Az nap estvéje kellemesen tölt el Benedek László m. kir. aljárásbíró s egyh. megyei világi jegyző vendégszerető házában, hol a gyönyörűen parkirozott udvaron a platánfák alatt vacsorált püspök ur szép társaságban, jó kedélyben töltve el az estét.

Vasárnap aug. 6-kán főt. püspök ur és lelkészek a lelkészlakon gyültek össze papi díszben, honnan 10 órakor a csinosan feldíszített templomba vonultak, mely már ekkor zsufolásig megtelt oly szép és válogatott közönséggel, minőt még a százados falak nem láttak. Az urasztalan buza kalászból s szőlőfürtökből font symbolicus koszoru feküdt. A karzatok csinos virágfüzérekkel voltak díszítve, az oldalfalakon zöld galyak, a szószékek szemben szép koszoru köríté a templom építés körül buzgón munkálkodó előjárók neveit, mely nevek 1782. óta elég olvashatólag most is ott vannak. Főt. püspök ur, Németi Lajos és Nagy Sándor urak a lelkészi székhez közel levő külön székben az egyház egy régi jóltevője ns. Erdődy Juliánna urnő által az egyház virágzó korában, e század elején családi székül használt, s e célra szépen bevont s felül virágkoszorúval feldíszített székben foglaltak helyet. A lelkészi székben Nagy Dániel esperes ur, Sipos Imre, Hajdu Elek működő lelkészek ültek. Az urasztala körül Böszörményi Lajos, Sipos János, Dobray Ferencz, Győri József, Kutassy Lajos, Belényes vidéki lelkésztársak foglaltak helyet.

Megzendülvén az orgona a gyülekezet felállva éneklé a helybeli lelkész által irt s a „Vasárnapban“ megjelent felálló éneket s majd leülve, az ima előtti ének 2 első részét, melyek után a szószékbe lépett Nagy Dániel esperes ur, szép alkalmi imát mondott, szent áhitatra gyujtva minden kebelt. Ezután következett a vegyes karének Király

Gyula vezetése mellett, sikerülten adva elő az alkalmi darabot. A karének elzengése után Sipos Imre helybeli lelkész lépett a szószékbe, s alkalmi egyh. beszédet tartott Krónikák II. könyv VII. 16 alapján. A gyülekezetre jó hatást gyakorolt beszéd után, Antal Irén a helybeli gr. kath. esperes leánya énekelt egy szép himnust oly kitünően, hogy a legkiválóbb művészi igényeknek is megfelelt. Hajdu Elek vadászi lelkész lelkesítő hangon rövid előbeszéd kíséretében felolvasta az egyház történetének vázlatát, melyből ezuttal csak azt említjük meg, hogy Belényes reformátora Szegedi Kiss István volt. (A történet az ősz folyamán egész terjedelmében kinyomatik az ünnepélyen előadott munkákkal.)

E sok szép pontot tartalmazó történet után megzendült egy szép négyes ének Antal Irén, Sófalvy Károly, Király Gyula és Illési Gyula által szép sikerrel énekelve, melynek elzengése után főpásztorunk Révész Bálint ur lépett az urasztalához, s könnyező szemekkel, rezgő meleg hangon kezdte beszédét; beszéde percről percre jobban melegítette a hallgatóságot. Felemlítette az ősz kormányos, hogy ő is eljött ez öröm és kegyelet ünnepére, s nem akart úgy elszállani, mint némely felhő a szomjuzó föld felett, termékenyítő jóltevő áldás nélkül. Összehasonlította azután a multat a jellel, a régi vallásos romlatlan erkölcsöket a mai farizeus világ. társadalmi s valláserkölcsi közönyvel telt életével, majd beszélt megható hangon a szeretetről, mint a mely eszmében öszpontosul egykor az egy akol és egy pásztor eszméje, a sziveket és lelkeket valláskülönbség nélkül emelte fel az egek urához magasztos imájában, melynek lélekhez szóló szépsége sokáig cseng nemcsak a fülekben, de a szivek bensejében is. Ezután megáldá a gyülekezetet a lelkes főpásztor s lelépett az emelvénnyről honnan lelki gyönyört adott az ünnepélyes gyülekezetnek.

Felzengett még a vegyes kar ének Illésy Gyula vezetése mellett, szépen szabatosan énekelve el a szép dallamu dicséneket.

Végül a gyülekezet énekelte a „Légyen te kőfalaidban“ zoltár verset, s ezzel bevégeződött a kegyeletes örömnepély.

A közebed. Délután fél 2 órakor közebedre gyültek egybe mintegy 80-an a helybeli és vidéki értelmiség közül. A felköszöntések sorát püspök ur kezdte meg, a királyra, királynéira, majd a trónörökösre emelve poharat. Nagy Dániel esperes ur püspök ur ő nagyságára, Hajdu Elek Tisza Kálmánra, Német József esperes plébános a Tisza fiukra, hogy a hazaszeretben tündököljenek. Sipos Imre szintén a Tisza testvérekre kik neki a legszebb örömet szereztek az által, hogy vallásos buzgósággal vettek részt az örömnepélyen. Legyenek oszlopai a protestáns egyháznak. Hosztká Géza járásbíró az ünnepélyen megjelent s működő lelkészeket élteté ügyes köszöntőben. Németi Lajos ur a város falai közt élő felekezetek s nemzetiségek testvéries egyetértésére mondott szép s köztetszést aratott toasztot. Szemes László a himnus szép éneklőjére Antal I-re, Német József a ref. egyházra, kívánva, hogy jogaikért nevékhöz méltóan protestáljanak, Nagy Sándor egy csattanós toasztban felelt erre, mondván, hogy protestáltunk a multban, habár börtön és halál fenyegetett, most nincs miért oly hatalmasan protestálni, mert minden vallásfelekezetet szeretet kapcsol egybe. Végül Lukács Bálint a tanítói karra emelt poharat. Antal Ágoston

peresse toasztjában az egyház vezetőit éltette. Papp Pál ügyvéd a prot. s gr. keleti egyház százados jóviszonyáért s a jövő testvériségért, egyetértésért emelt poharat.

Közebed után püspök és Németi Lajos urak többek társaságában kikocsiztak a félórai távolságra levő Tárkányba, melynek több mint 1000 lélekből álló lakossága tiszta magyar és ref. vallásu, talán ez egész hazában unicum a maga nemében. Itt is szép fogadtatás várt püspök urra. A falu végén virágokból diadalkapu volt készítve, a fő utca virágosan feldisítve. A lelkész lakon Győri József lelkész fogadta, s az összegyűlt nép előtt püspök ur lelkesítő beszédet tartva, 1 órai időzés után visszajött kíséretével Belényesbe, hol azon estve tartott tánczvigalomban több előkelő urakkal töltött pár órát, s másnap reggel eltávozott, vivén magával jó emléket, áldás és szerencse kívánatokat.

W.

Debreczeni reform. egyházmegye közgyűlése Debreczenben 1882. aug. 10.

Dávidházy János esperes és Bernáth István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt tartatott meg a nevezett közgyűlés. Főbb és közérdekűbb tárgyai voltak: az egyházlátogatásról az esperesi jelentés, mely hü képét tárta fel az egyes egyházközségek anyagi és valláserkölcsei állapotainak, több ponton felemelte és lelki örömmel töltötte el a hallgatókat, némely adata pedig és az elsorolt tények aggodalomra szolgáltatott okot; fény és árny váltakoztak, miképen az általában az életben szokott. — Azt mindenestre nagy elismeréssel kell kiemelnünk, hogy illető esperes urat őszinte igazságszeretet, pártatlanság vezérlik a dolgok megítélésében, javítani s építeni, bárha lassan is, ez fő irányelve.

Az egyházmegye pénztárából a kikölesönzendő tőkék után a kamat 6%-ra szállított le. Némelyek idegenkedtek a kamat leszállítástól s méltán is, mert ha a kiadások a 8% kamatjövdelemre vannak fektetve, akkor nagy nehézség és hátrány adhatja magát elő a tőke vagyont illetőleg. S itt is úgy kell eljárni, mint az egyházkerület tette, midőn a főiskola pénzeire nézve a kamatleszállítást elhatározta t. i. küldöttséget bizott meg, mely az évi szükségleteket lehetőleg szállítsa alább, s hozza egyensúlyba a bevétellel a kiadást. Pénztárnok tiszteletdíjja 52 frtról 150 frtra emeltetett; — s pénztárnokká egyhangulag s közfelkiáltással Némethy Lajos debreczeni lelkész s egyházmegyei tanácsbíró választott meg. Biztos és lelkiismeretes kezek közé tétetett le az egyházmegye pénztára.

Az ürességben levő egyházmegyei egyházi tanácsbírói helyre szavazattöbbséggel Nagy Lajos m. pércsi lelkész választott. Ifju ember, sokat várunk tőle.

A többi tárgyak inkább magántermészetűek voltak.

S.

Nagyhonti ág. ev. esperességi közgyűlés.

Folyó hó 2-ikán tartatott meg Szalánán Sembery Imre esperességi felügyelő és Lőrincsik János esperes elnöklete alatt. Ez alkalommal Szeberényi Gusztáv szuperintendensnek a pánszláv kérdésben közzétett körlevelére Sembery Imre el-

nök hazafias és erélyes fellépése folytán, következő határozat hozatott:

1-ször, hogy egyházi hivatalnok pap, tanító, felügyelő stb. csak az lehet, ki magyar érzelmű és ki a magyar nyelvet tökéletesen bírja, ép ezért lelkészszé fel nem szentelhető oly papjelölt, ki magyarul nem tud és a kinél tények bizonyítják, hogy hazaellenes pánszláv érzelmű;

2-ször, pap, tanító csak az lehet, ki magyarhoni tanintézetben illetve képezdében végezte tanulmányait;

3-ször, mindazon pap vagy tanító ellen, kinél tények bizonyítják, hogy a hazaellenes pánszláv agitációkban részt vett és a magyar állam ellen izgat, az egyházi hatóság részéről fegyelmi eljárás indítandó, hivatalától azonnal felfüggesztendő és elmozdítása iránt a törvényes lépések, szükség esetén az államhatalom közbelépése mellett is, megindítandók;

4-szer, kimondatott, hogy az egyházi autonomia köpenye alatt senki pánszláv üzemeket nem folytathat, mert az egyházi hatóság szükség esetén a polgári hatóság támogatásával is jogosítva és kötelezve leend ezt megakadályozni. Végre.

5-ször, hogy a kormányhoz felterjesztés intéztesék a pánszláv agitációk és a magyar haza ellen izgató röpiratok terjesztésének megakadályozása iránt.

Ez ügygel kapcsolatban Schmidt György egyházas-maróti lelkész indítványára elhatározatott, hogy ezentul az esperességi közgyűlés jegyzőkönyve, nem mint eddig tót és magyar nyelven, hanem csakis magyarul szerkesztessék.

Sembery Imre elnök által hazafias és erélyes hangon kimondott eme határozatokat, a közgyűlést éljenzéssel fogadta és kerületi gyűlésre kiküldött követeinek utasításul adta.

Felsőbb hatósági rendeletek.

(Szülöttek 24 óra alatt az anyakönyvvezetőknél bejelentendők.)

A vallás és közoktatási magyar kir. miniszter folyó évi július 1-én 8824. sz. a. az egyházi hatóságokhoz következő leiratot küldött meg:

Több törvényhatóság részéről passas emeltetvén az iránt, hogy a szülők nem ritkán elmulasztják ujszülött gyermekeik megkereszteltetését s hogy az anyakönyv vezető lelkészek részéről is megtörténik, hogy a bejelentett születési esetet nem anyakönyvezik: szükségesnek láttam ennek orvoslása céljából, a bábák részére fenálló utasítás 9-dik §-át a belügyminister ural egyetértőleg következőkép módosítani.

„IX. §. A bábának kötelessége minden szülést, melynél segédkezett, 24 óra alatt az anyakönyv vezetésével megbízott hivatalnok tudomására hozni s minden halva született magzatot tekintet nélkül ennek korára és kifejlődésére, a halottkémnek bejelenteni.“

Közöltem ezt az illető hatóságokkal, a bábák kellő utasítása végett, nagyságodnak pedig a végből juttatom tudomására, hogy ezen intézkedésemet az anyakönyvvezetőknek szoros figyelmébe ajánlja.

Budapest, 1882. július hó 1-én.

A miniszter meghagyásából:

Tanárky Gedeon,
államtitkár.

Különfélék.

A reformált egyház országos zsinata által alkotott s megerősítés végett a királyi felség elé terjesztett egyházalkotmányi törvényekre leérkezett a válasz e hó 13-án a zsinati elnökséghez; mely leirat szükségessé teszi a zsinatnak újból egybehívását. Az elnökség, még az őszi egyházkerületi gyűlések egybejövetele előtt kívánván a zsinatot megtartani: nagyon valószínű, hogy szeptember első felében összeül az Debreczenben. — E tekintetben épen most kezdődtek meg a levelezések és majd az előértekezések.

Valójában itt volt az ideje, hogy a válasz leérkezzék, hogy e szerint vége szakadjon azon feltevéseknek, találgatásoknak s nem ritkán gyanúsításoknak is, melyek ez alkalomból fel-fel merültek.

A debreczeni kollégium hit- és jogtani szakában az 1882—3-dik tanévre beiratkozások f. é. szeptember 1—8. napjain történnek; fölvétel és beiratás végett a főiskolai háznagyi hivatalban kell a bizonyítványokkal jelentkezni, a hol a további teendőkre az utasítás megadatik. Aláírási díj 2 frt; tandíj félvétenként a jótéteményes tanulókra nézve 6 frt, a nem jótéteményesekre nézve 12 frt. Benlakási díj félvétenként 4 frt, tápintézeti pótdíj havonként 3 frt 50 kr, — ezen díjak előlegesen fizetendők.

A javító és pótvizsgákra jelentkezés napja szeptember 2-dika, a vizsga ideje szeptember 4. délután 3 óraker. — A joghallgatók az alap- és államvizsgára bocsáttatásért kérvényeket legkésőbb szeptember 3-án nyújtsák be az igazgató tanárhoz; az alap- és államvizsgák kezdete szeptember 5. délelőtt 9 óraker; megjegyztetvén, hogy mindazok, a kik a lefolyt tanév végén az 1-ső és 2-dik alapvizsgát meg nem kísérelték, mindazok a kik sikerrel le nem tették, nevezett határideig folyamodványaikat adják be s a kitűzendő időben kötelelességből folyólag a vizsgákat letenni el ne mulasszák. A tanév szeptember 9-én nyitattik meg. — Debreczenben, 1882. augusztus 14. — A kollégium igazgató tanára.

Lapunk egyik szerkesztő társa Békési Gyula megkezdte utazását, hogy a hazai és külföldi astrophysikai intézeteket meglátogassa és megismerje; célba levén véve, hogy itt nálunk Debreczenben is egy légtünnettani és bár lehetőleg egyszerűen berendezett csillagtani megfigyelő helyiség állíttassék fel a főiskolában. Másik szerkesztőtárs Géresi Kálmán a mai napig a szünidőt Budapesten a Gróf Károlyi család levéltárában töltvén el: onnan családjával elindult Austria és Németország kiválóbb szép vidékeinek megszemlélésére.

Gusztáv Adolf egylet fennállásának 50 éves örömnepére emlékül, közli fordításban Láng Adolf pestmegyei ev. esperességi gyámintézeti elnök és főesperes, az egylet 56-ik

számu röpiratát, mint a mely a jótékony czélu egyletet a legalaposabban ismerteti s ezen ismertetést a következő felhívással rekeszti be: „Szeretett magyarországi hitsorsosaim! Midőn hálával áldozunk a Gusztáv Adolf egyletnek a tőle vett adományokért és vigasztalásért, tegyünk mi magyar protestánsok egy rendkívüli szeretet adományt, 50 éves örömnepélyének oltárára azon G. A. egyletnek, melynek dicsősége a mi dicsőségünk is, mely rólunk, testvéreiről támogató szeretettel megemlékezni soha meg nem szünend. E célra szolgáljon ez emléklap.“ Ára 30 kr. Ajánljuk buzgó hitsorsosaink buzgó figyelmébe.

Ez alkalomból felemlítjük, hogy a magyarországi reformált egyház is képviselve lesz, a Lipcsében tartandó örömnepélyen; nevezetesen a zsinati elnökség aképen intézkedett, hogy az egyetemes ref. egyház nevében egy üdvözlő iratot fog két küldötte Ballagi Mór és Filó Lajos átadni, melyben nagy elismerésünknek, rokon érzelmeinknek fog kifejezés adatni.

Megjelent Zsinati emlékkönyv a magyarországi reformált egyház 1881. okt. 31—nov. 24-ig Debreczenben tartott országos zsinatán jelenvoltak életrajzaiból, összeállította és kiadta Dömény József. 1882. Székesfehérvár, nyomtatott Számmer Imrénél. 8-rét 268 lap. Ajánlva van a mű B. Vay Miklós és Nagy Péter zsinati elnököknek. 96 életrajz foglalatik benne. Mindenesetre kedves emlék a zsinatról s annak lefolyásáról. Ára a diszesen kiállított műnek 2 frt 50 kr. — Bizonyosan nyomdahiya, hogy Fejes István helyett Fejes Jánost olvasunk benne?!

Megjelent az „Önügyvéd“ 7-ik füzete. (Irta Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Otto Budapesten.) E füzetben a szövetszervezetekre vonatkozó szabályok befejezése után, ismerteti a szerző a vizsábályozási és bányatársulatok szervezetét és az egyesületekre vonatkozólag fenálló szabályokat, közli a pénzintézetek, részvénytársulatok, vállalatok és egyletek, az országon kívül székelő vállalatok s intézeteknek Magyarországon fiókintézetei és vállalatai bélyeg és illeték kötelezettségére vonatkozó határozatokat, egyszersmind a társasági szerződések különböző neimeiről iromány példákat hoz. Az érdekes tartalmu füzet ára 30 kr.

Halálozás. Kovács János ref. tanító, rövid betegség után folyó hó 9-én elhunyt 53 éves korában Anton, Bihar-megyében. Temetése 10-én történt d. u. 3 óraker, melyen nagy számu közönség vett részt. A gyászbeszédet Bagdi János lelkész a meghatottság érzetével végezte, koporsója körül egybesereglettek F. Gyarmat, B. Gyula, Gyulavári, Kötgyán, Sarkad és Szalontáról a tanítók tekintélyes számmal, leróva a tisztárs iránt a végtisztesség utolsó adóját. Jól esett közöttök szemlélni egyes község képviselőjét is. A sírnál Kutasi Ferencz kötgyáni rektor mondott végső istenbozzadot. Halála felett özvegye és 6 gyermeke gyászol. A bődögült Nagy-Szalontán kezdé iskoláit, Debreczenben pedig folytatta, a szabadságharcz kezdetén kötgyáni tanítóvá lett, hol 3 évig hivataloskodott, innen Ant községe hívta meg tanítóul, és itt kitartó szorgalom s ügyszeretettel, megtisztelő helyzetben 29 évig működött. Béke és nyugalom fedezze hamvait!

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztő társak: Békési Gyula, Géresi Kálmán.